



DOI: 10.18427/iri-2017-0055

## **A konstruktív néptánc pedagógia megjelenése egy kétnyelvű kiadványban**

© Lévai Péter

Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest

[levai.peter60@gmail.com](mailto:levai.peter60@gmail.com)

A tradicionális tánc - legyen az rituális, vagy néptánc - évszázadok óta a kultúra része, a tánc és a táncos megítélése mindig az adott közösség preferenciája volt<sup>1</sup>. Mivel a szabályrendszerét és az alkotás, újraalkotás stratégiáit is ők ismerték<sup>2</sup>, ezért a külső megfigyelő nem nagyon tudott mit kezdeni a belső tartalmakkal.

A tradicionális táncoknak a társadalomból való lassú kikopása, a társadalmi tudatból való eltűnése sajnos olyan jelenség, amely az enkulturációnak egy sajátos megbicsaklása: nemcsak a pusztán fizikai megjelenés és kivitelezés képessége tűnik el, hanem egy olyan belső tartalomtudás, amely az elsődleges jelzőrendszer által létrehozott szimbolikát is teljes feledésbe taszítja. Ráadásul a közoktatás lassanként átveszi azokat a szerepeket is, amelyek a régebbi társadalmakban kimondottan a családi nevelés preferenciái voltak, és ehhez tartozott a táncolás, a tánc tudása és a közös értékrendek kialakítása is. Ma már másod-, harmadgenerációkat láthatunk, akik táncolás, tánc tudás nélkül nőttek föl, és mivel ez a neuromusculáris emocionális effektus hiányzik az életükből, ezért ezt az utódaik számára nem is tartják fontos, elérendő kritériumnak. A táncolás, a tánc tudás – a média közvetítésével – ma már ugyan olyan szórakoztató iparág lett a maga „tehetségkutató” formáival, mint bármelyik vetélkedő, vagy szappanopera.

Miért következhetett be ez a társadalmi megítélésbeli változás? Elsősorban azért, mert a tánc tudását nem a tánc tanulásával kellett kezdeni. Ahhoz, hogy ez a képesség-láncolat kialakulhasson egyrészt a társadalmi közeg és annak napi tevékenység rendszerének ismerete volt szükséges, másrészt a politikai és oktatási folyamatok is igyekeztek ezeket a tudáselemeket meg-, illetve félremagyarázni. Mivel ezek a jelenségek egymáshoz képest fordítottan jelentkeztek - a hagyományos társadalmi tevékenységek lassan kikoptak, a népi kultúra pedig hol irredenta, hol pedig populáris felhangja miatt általában negatív előjeleket kapott - a társadalmi megítélés is lassanként avitt, régies és felesleges tevékenységként ítéli meg (sajnos fokozódó tempóban) ezt a kulturális tevékenységet.

---

<sup>1</sup> „A magyar táncfolklór alkotásainak többsége oly mértékben egyéninek tűnik, hogy szinte fordítva, ellenkező előjellel vetődik fel a kérdés: Milyen általános közösségi érvényű törvényszerűségek szabályozzák a személyes alkotó-rögtönző tevékenységet...” (Martin, 1969:409).

<sup>2</sup> „Az improvizáció csupán látszólag - az első pillantásra és a felületes szemlélő számára - jelent ösztönös anarchiát és csupa véletlenszerű esetlegességet. A rögtönzés mindig bizonyos egyéni és közösségi törvényszerűségek, szabályok szerint történik. Az improvizáció készsége és jelensége mögött mindig hosszú gyakorlat rejlik, s minden pillanatnyi rögtönzés már korábban megvalósult alkotások egymástól kisebb-nagyobb mértékben eltérő változatainak sorába illeszkedik. (Martin, 1980:414).

Ráadásul a közoktatásban az utóbbi két évtizedben különböző módokban jelentek meg a tánc tanításának lehetőségei. Először az intézményesülés keretében gomba módra jöttek létre az 1990-es évek végére az alapfokú művészeti iskolák, amelyhez az állam létszámarányosan normatív támogatást adott. A CXC/2011. köznevelési törvény viszont teljesen új helyzetet teremtett, és láthatóan nem preferálta az önálló művészeti iskolai tevékenységet, hiszen minden tevékenységet a késő délutánig kötelező iskolai rendhez igyekezett kötni.

Így alakulhatott ki egy sajátos öszvér megoldás, amely a mindennapos iskolai testnevelés mellé rendelte a tánc beillesztését ezekbe a tanórákba, illetve a komplex művészeti tevékenység megjelenését, mint tanórán kívüli tevékenységet.<sup>3</sup>

Egy valami azonban minden alkalommal kimaradt! Ez pedig az a tudatos, tervezett és értékelhető oktató-nevelő pedagógiai tevékenység, amelynek a módszertan az alapja. A tánc tanításának módszertanát pedig jelenleg csak egy helyen tanítják Magyarországon, a Magyar Táncművészeti Egyetem táncpedagógus szakán. Ott is sajátos, az elmúlt 15 év folklorisztikai, pedagógiaelméleti és módszertani, kutatásainak eredményeként formálódott ki a konstruktív néptánc pedagógia<sup>4</sup> módszertana. Az előadás mellékletében egy ilyen módszertani kiadványt mutatnék be, illetve annak egy fejezetét ismertetném (A legegyszerűbb mozdulatbefolyásoló eszközök megismerése és alkalmazása: hula-hopp karika, ugrókötel, labda).

## ***Irodalomjegyzék***

Martin György (1969). *Egyéni és közösségi formátípusok a népi táncalkotásban*. MTA I.

Osztályának Közleményei 26. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia.

Martin György (1980). *Rögtönzés és szabályozódás a magyar néptáncokban* Népi Kultúra – Népi Társadalom XI-XII. Budapest.

Pigniczky Lúgosi Ilona, & Lévai Péter (2014). *A tánc és a kreatív mozgás alapjai*.

Budapest: Magyar Diáksport Szövetség.

---

<sup>3</sup> TÁMOP-3.1.1-11/1-2012-0001 számú a „XXI. századi közoktatás (fejlesztés, koordináció)” II. szakasz című kiemelt projekt 3. alprojekt, 6331 számú és „A komplex művészeti nevelés nevelési-oktatási programjának fejlesztése” című téma/témaegység.

<sup>4</sup> „A konstruktív néptánc pedagógia azt jelenti, hogy a gyermek (fiatal, felnőtt) az eddigi életvitele során felhalmozott - mozdulatsorokban és mozdulatgyökökben keletkezett - deficiteket pótolja. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy mindegy, hogy az életkori szakaszok melyikében járnak a tanulni vágyók, mert ezeket a képességeket mindenképpen el kell sajátítani. Csupán a pedagógiai módszertan teszi elkülöníthetővé a különböző eljárásokat az eltérő életkori tényezők mentális, fizikai és lelki motiválásához. Ehhez igazodik a szakanyag elsajátításának direkt és indirekt formákban megjelenő pedagógiai alkalmazása.” (Pigniczky & Lévai, 2014:12).